

T = Technisch (moeten voorafgaand aan de politieke avond worden beantwoord)

I = Informatief (moeten voorafgaand aan de politieke avond worden beantwoord)

P = Politiek (worden tijdens de politieke avond door de portefeuillehouder mondeling beantwoord)

Aan het college van burgemeester en wethouders van Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1, Postbus 6, 6920 AA Duiven

Van	Jasper Walraven (BurgerBelangen) en Karin Bouwmeister-Bootink (DOED), indieners initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie
Datum	26 augustus 2026
Betreft	Weerwoord op zienswijze college Duiven d.d. 30 juni 2026 (zaaknr. Z/26/151451/201733936)
Afschrift	Leden gemeenteraad Duiven; griffie; colleges en raden van Doesburg, Westervoort en Zevenaar

Geacht college,

Op 30 juni 2026 heeft uw college zijn zienswijze kenbaar gemaakt ten aanzien van het door ons ingediende initiatiefvoorstel De Liemers-Coalitie. Wij danken uw college voor de respectvolle toon en in het bijzonder voor de expliciete waardering voor de inzet en betrokkenheid van de indieners. Die waardering stellen wij op prijs, en wij beantwoorden haar op gelijke wijze.

Desondanks zijn wij het op wezenlijke inhoudelijke punten oneens met uw zienswijze. Wij achten het onze plicht als indieners u daarvan schriftelijk op de hoogte te stellen, zodat de raad bij de behandeling van het initiatiefvoorstel beschikt over een volledig beeld van de argumenten aan beide kanten.

Wij structureren ons weerwoord langs de drie inhoudelijke pijlers van uw zienswijze.

1. Over de 'centrale beoordelingscriteria'

Uw college stelt dat de Liemers-Coalitie niet voldoet aan "de centrale beoordelingscriteria die in een herindelingstraject leidend zijn", waaronder duurzame bestuurskracht, een robuuste organisatie en financiële positie, en heldere democratische legitimatie.

Wij maken drie kanttekeningen bij deze pijler.

1.1 De criteria worden niet geciteerd en niet toegepast

Uw college verwijst naar "centrale beoordelingscriteria" maar citeert ze niet, toetst er niet expliciet aan en laat niet zien hoe de viergemeentefusie zelf aan die criteria voldoet. Wij veronderstellen dat wordt verwezen naar het Beleidskader Gemeentelijke Herindeling (BZK). Wij verzoeken uw college bij de beantwoording aan de raad de criteria letterlijk te citeren en vervolgens te laten zien hoe de fusie op elk criterium beter scoort dan het initiatiefvoorstel. Zonder die dubbele toets is het beroep op criteria de uitkomst gebruiken als het bewijs voor die uitkomst: de fusie voldoet aan de criteria omdat de fusie het beoogde doel is.

1.2 Het VDL-rapport 'Nu of Nooit' is openbaar maar inhoudelijk niet gewogen

De zienswijze is afgestemd met de colleges van Zevenaar en Doesburg, die in hun eigen zienswijzen verwijzen naar het VDL-rapport 'Nu of Nooit — bestuurlijke toekomst Liemers' als grondslag voor de bestuurlijke richting. Dit rapport is openbaar en daarmee raadpleegbaar. Wij constateren echter dat geen van de drie zienswijzen — inclusief die van uw college — ook maar één conclusie uit dit rapport citeert, er inhoudelijk aan toetst of aantoont waarom de bevindingen ervan de Liemers-Coalitie als alternatief uitsluiten.

Een rapport dat als grondslag dient voor een onomkeerbaar besluit over de bestuurlijke toekomst van circa 25.000 Duivense inwoners, verdient meer dan een impliciete verwijzing. Wij verzoeken uw college bij de verdere behandeling de specifieke bevindingen van het VDL-rapport expliciet in verband te brengen met het initiatiefvoorstel. Pas dan kan de raad de onderbouwing van de collegepositie inhoudelijk toetsen.

1.3 Financiële robuustheid: Duiven is juist al robuust

Uw college noemt "robuuste financiële positie" als criterium waarvoor herindeling nodig is. Maar de jaarstukken 2024 van uw eigen gemeente laten het volgende zien:

Kengetal (Duiven, 2024)	Uitkomst en beoordeling
Weerstandratio	5,53 — klasse A (uitstekend, de hoogste categorie)
Netto schuldquote	12,4% — ruim binnen de meest risicoloze norm
Solvabiliteitsratio	40,1% — categorie 'gezond'
Meerjarenbegroting 2026-2029	Structureel sluitend

Duiven is financieel de meest robuuste van de vier gemeenten. De bewering dat herindeling nodig is om een robuuste financiële positie te bereiken, klopt voor Duiven simpelweg niet. Duiven heeft die positie al, en dat is het directe gevolg van het eigen begrotingsdiscipline en de samenwerking via 1Stroom. Als uw college bedoelt dat andere gemeenten in de Liemers een zwakkere positie hebben, is dat een argument voor maatwerk, niet per se voor viergemeentefusie.

1.4 Democratische legitimatie: de empirie spreekt het college tegen

Uw college noemt "heldere democratische legitimatie" als argument voor herindeling. Maar het peer-reviewed onderzoek van Allers, De Natris, Rienks en De Greef (Rijksuniversiteit Groningen, 2021) toont op basis van langetermijndata aan dat gemeentelijke herindeling de democratische betrokkenheid juist vermindert:

- Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen: structureel -2,2 procentpunt, blijvend meetbaar twintig jaar na fusie.
- Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen: structureel -0,7 procentpunt.
- Beide effecten zijn gemeten over tientallen Nederlandse herindelingen en zijn statistisch significant.

Democratische legitimatie wordt niet sterker door schaalvergroting. Zij wordt sterker door nabijheid van bestuur en door actieve betrokkenheid van inwoners. Wij vragen uw college op welk empirisch bewijs het zijn democratische argument baseert.

2. Over 'slechts lichte impulsen' en 'integraal slagvaardig'

Uw college stelt dat de Liemers-Coalitie "slechts lichte impulsen geeft aan organisatiekracht" en dat alleen herindeling de maatschappelijke opgaven "integraal en slagvaardig" aanpakt. Dit zijn twee krachtige claims. Wij betwisten beide.

2.1 'Lichte impulsen' — ten opzichte van welke maatstaf?

De Liemers-Coalitie voorziet in de volgende structurele effecten, gebaseerd op de onderbouwende rapporten:

Instrument	Structurele besparing/jaar	Zekerheid
Liemers-Belastingorganisatie	€ 200.000 – 400.000	Hoog (COELO bevestigt)
Toetreding Zevenaar tot Circulus	€ 100.000 – 300.000	Hoog (bestaand model)
Doesburg naar RSD + gezamenlijke inkoop Wmo/Jeugd	€ 500.000 – 1.500.000	Hoog (Hart v. Brabant)
Liemers-Ambtenarenpool	€ 300.000 – 800.000	Middel
1Stroom-uitbreiding + Liemerse Tafel	€ 200.000 – 700.000	Middel
Totaal	€ 1,3 – 3,7 mln per jaar	

Wij vragen uw college te specificeren welk bedrag, welke capaciteitsverbetering of welke bestuurskrachtversterking een 'serieuze impuls' zou zijn in de zienswijze van het college, en hoe de fusie dat bedrag overtuigend overtreft gegeven het COELO-onderzoek dat bij 39 herindelingen gemiddeld geen besparing aantoont.

2.2 'Integraal en slagvaardig' — het COELO-onderzoek weerlegt dit

Uw college stelt dat alleen herindeling de maatschappelijke opgaven "integraal en slagvaardig" kan aanpakken. Dit is de sterkste retorische claim in uw zienswijze. Maar het is ook de meest kwetsbare.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen analyseerde 39 Nederlandse herindelingen en concludeerde: fusies leveren gemiddeld geen aantoonbare verbetering op van de dienstverlening, de bestuurskracht of de financiële positie. Directeur prof. Maarten Allers: "We hebben vreselijk ons best gedaan om iets te vinden. Maar we hebben echt niets gevonden."

Dit onderzoek is peer-reviewed, bestaat al twaalf jaar en is nooit empirisch weersproken. Als uw college claimt dat herindeling wél integraal en slagvaardig werkt, draagt uw college de bewijslast. Welk empirisch bewijs legt uw college voor?

3. Over 'complexiteit in stand laten en zelfs vergroten'

Uw college stelt dat het initiatiefvoorstel "bestuurlijke en ambtelijke complexiteit in stand laat en zelfs vergroot." Wij achten deze stelling in het licht van de feiten niet houdbaar.

De Liemers-Coalitie voegt twee nieuwe instrumenten toe (belastingorganisatie en ambtenarenpool) bovenop drie die al bestaan (Circulus, RSD De Liemers, 1Stroom). Dat is een uitbreiding van bestaande, bewezen functionerende structuren.

De viergemeentefusie vereist:

- Harmonisatie van 260 tot 370 verordeningen die naar 65 tot 90 moeten, in 18 tot 24 maanden.
- Samenvoeging van vier ICT-landschappen, een operatie die bij vergelijkbare fusies (Land van Cuijk, Hoeksche Waard) systematisch 30 tot 50% langer duurde dan gepland.
- Reorganisatie van 600 tot 700 fte ambtelijk personeel, inclusief plaatsingsprocedures, wachtgeldverplichtingen en cao-harmonisatie.
- Woonlastenharmonisatie met een maximaal verschil van €333 per huishouden per jaar — voor Duiven-inwoners een stijging van 17 tot 23%.
- Herindelingsverkiezingen, een nieuwe raad, een nieuw college, een nieuwe griffie, allemaal tegelijkertijd.

Wij menen dat de complexiteit van de fusie — eenmalig maar enorm en onomkeerbaar — aanzienlijk groter is dan de complexiteit van de Coalitie. De vraag is niet: welke weg is eenvoudiger? De vraag is: welke complexiteit is beter beheersbaar en welke is corrigeerbaar als ze tegenvalt? De Coalitie is modulair en omkeerbaar. De fusie is dat niet.

4. Wat de zienswijze niet zegt

Wij wijzen uw college en de raad op de volgende feiten die in de zienswijze niet worden betwist, niet worden vermeld en niet worden weerlegd:

Feit — niet betwist in de zienswijze	Bron
Duiven stijgt bij viergemeentefusie met 17-23% in woonlasten: tot €205/jaar per huishouden extra	COELO-Atlas 2025, begroting 2026 Duiven
39 herindelingen leverden gemiddeld geen besparing op (COELO/RUG 2014)	Allers & Geertsema, peer-reviewed, nooit empirisch weersproken
Opkomst daalt structureel -2,2% bij raadsverkiezingen na fusie (RUG 2021)	Allers c.s., peer-reviewed
Drie vaste voeten gemeentefonds verdwijnen bij fusie: structureel -€1,2 mln/jaar	Verdeelsystematiek gemeentefonds, BZK

Feit — niet betwist in de zienswijze	Bron
Duiven heeft financieel het sterkste profiel van de vier gemeenten (weerstandratio 5,53, klasse A)	Jaarstukken Duiven 2024
Belastingsamenwerking is de enige samenwerkingsvorm die aantoonbaar bespaart (COELO 2017)	Allers & De Greef, peer-reviewed
VDL-rapport 'Nu of Nooit' is openbaar maar wordt in de zienswijze niet inhoudelijk geciteerd of getoetst aan het initiatiefvoorstel	VDL-rapport openbaar; zienswijze college Duiven 30 juni 2026

Stilzwijgen over feiten is geen weerlegging van die feiten. Wij verzoeken uw college de raad een inhoudelijke reactie op elk van deze punten te verschaffen.

5. Onze vragen aan uw college

Wij stellen de volgende vragen en verzoeken uw college deze schriftelijk te beantwoorden vóór de raadsbehandeling:

1. De gezamenlijke zienswijzen van de vier colleges verwijzen naar het VDL-rapport 'Nu of Nooit — bestuurlijke toekomst Liemers' als grondslag voor de bestuurlijke richting. Dit rapport is openbaar. Welke specifieke conclusies uit dit rapport sluiten de Liemers-Coalitie als alternatief uit? **P** En is uw college bereid die conclusies expliciet te koppelen aan het initiatiefvoorstel, zodat de raad de onderbouwing inhoudelijk kan toetsen? **P**
2. Welke 'centrale beoordelingscriteria' bedoelt het college precies? **P** Wil het college die letterlijk citeren — bij voorkeur uit het Beleidskader Gemeentelijke Herindeling van BZK — en vervolgens laten zien hoe de viergemeentefusie op elk criterium beter scoort dan het initiatiefvoorstel? **P**
3. Duiven heeft financieel het sterkste profiel van de vier gemeenten. Waarom is herindeling dan voor Duiven specifiek noodzakelijk voor een 'robuuste financiële positie'? **P**
4. Op welk empirisch bewijs of onderzoek baseert het college de claim dat herindeling de maatschappelijke opgaven 'integraal en slagvaardig' aanpakt, in het licht van het COELO-onderzoek over 39 herindelingen dat dat gemiddeld niet aantoonst? **P**
5. Welk concreet bedrag aan besparing of kwaliteitsverbetering zou voor het college een 'meer dan lichte impuls' zijn? **P** En welk bewijs is er dat de viergemeentefusie dat bedrag realiseert? **P**
6. Hoe reageert het college op de woonlastenstijging van 17 tot 23% voor Duiven-inwoners als gevolg van de woonlastenharmonisatie bij de viergemeentefusie? **P**
7. Erkent het college dat het verlies van drie vaste voeten uit het gemeentefonds een structureel nadeel van €1,2 miljoen per jaar is, en hoe wordt dat verrekend in de businesscase van de fusie? **P**
8. Op welk moment in het besluitvormingstraject worden de inwoners van Duiven in de gelegenheid gesteld hun voorkeur uit te spreken over het fusiepad versus alternatieven? **P**

9. Welke moverende redenen liggen ten grondslag aan de keuze om een onafhankelijk parallel onderzoek af te wijzen? **P**
10. Welke concrete onderdelen van het initiatiefvoorstel acht het college feitelijk, juridisch of financieel onuitvoerbaar, en op basis van welke onderbouwing? **P**

6. Een constructief aanbod en slotwoord

Wij sluiten niet met een conflict maar met een aanbod.

Als uw college overtuigd is van de meerwaarde van de viergemeentefusie boven de Liemers-Coalitie, dan hoeft een eerlijk parallel onderzoek niet te worden gevreesd. Een onafhankelijke second opinion die beide scenario's met gelijke diepgang doorrekent, kan de fusie alleen maar sterker onderbouwen — als de feiten die richting op wijzen.

Ons initiatiefvoorstel vraagt precies dat: niet het afstellen van de fusie, maar het toevoegen van een eerlijk vergelijkingskader dat de raad in staat stelt in 2027 een geïnformeerde, weloverwogen keuze te maken. Een keuze die onomkeerbaar is, mag niet worden gemaakt zonder dat vergelijkingskader.

Kern van ons weerwoord in drie zinnen

Uw zienswijze bevat drie retorische claims — 'criteria', 'slechts lichte impulsen', 'complexiteit vergroot' — maar geen empirische onderbouwing van elk van die claims.

De feiten die uw zienswijze niet weerlegt, zijn zwaarder dan de claims die zij maakt: Duiven is al financieel robuust, fusies leveren gemiddeld geen besparing, opkomst daalt structureel na fusie, woonlasten stijgen 17-23% in Duiven.

Het VDL-rapport 'Nu of Nooit' wordt als grondslag aangehaald maar niet inhoudelijk geciteerd. Wij verzoeken uw college de specifieke conclusies uit dat rapport te koppelen aan het initiatiefvoorstel, zodat de raad de onderbouwing van de collegepositie kan toetsen.

Wij nodigen uw college uit deze feiten inhoudelijk te beantwoorden, zodat de raad een volledig en eerlijk beeld heeft voor zijn besluitvorming.

Wij vertrouwen op een inhoudelijke en constructieve reactie.

Met vriendelijke groet,

Jasper Walraven
BurgerBelangen

Karin Bouwmeister-Booltink
DOED